

ВИСНОВОК

До протоколу № 188
від 22 жовтня 2025 року

до проекту Закону України
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо
підвищення ефективності управління об'єктами державної та комунальної
власності з метою відновлення та економічного зростання України»
(реєстр. № 13620 від 11.08.2025)

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій за дорученням Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. розглянув у межах предметів свого відання 22 жовтня 2025 року на засіданні (протокол № 188) проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності управління об'єктами державної та комунальної власності з метою відновлення та економічного зростання України» (реєстр. № 13620 від 11.08.2025), поданий народним депутатом України Наталухою Д.А. та іншими народними депутатами України, і зазначає таке.

Головним комітетом з розгляду законопроекту визначено Комітет Верховної Ради України з питань економічного розвитку.

У пояснювальній записці до законопроекту визначено, що його розроблено з метою забезпечення гармонізації законів, що регулюють відносини з управління, використання державного та комунального майна, в тому числі процесів приватизації такого майна, що спрямовані на їх пришвидшення, збільшення ефективності розпорядження державним та комунальним майном, на підвищення інвестиційної привабливості країни, прискорення економічного зростання.

Відтак, для досягнення мети законопроектом пропонується, зокрема:

внесення змін, що дозволять пришвидшити процеси приватизації, зокрема, шляхом збільшення вартості активів об'єктів великої приватизації;

врегулювання питання щодо розпорядження вугледобувними підприємствами, шахтами, майном Національної академії наук України та національних галузевих академій наук і організацій, що віднесені до їх відання;

встановлення механізму для викупу акцій (часток), що належать державі або територіальній громаді у статутних капіталах господарських товариств, інших

господарських організацій та підприємств, заснованих на базі об'єднання майна різних форм власності шляхом проведення електронного аукціону з переважним правом на викуп акцій (часток).

Комітет у межах предметів свого віддання зазначає, що законопроектом передбачено внесення змін до:

Закону України «Про особливості правового режиму діяльності НАН України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу», що стосується:

укладання договорів щодо використання майна, у тому числі земельних ділянок Національної академії наук України та національних галузевих академій наук України, яке можливе лише на конкурентних засадах через електронні аукціони (торги) в електронній торговій системі з урахуванням особливостей та вимог, визначених законом (крім державно-приватного партнерства, у тому числі у формі концесії, що здійснюється у порядку, встановленому законами України «Про державно-приватне партнерство» і «Про концесію»);

продажу (відчуження) майна Національної академії наук України та національних галузевих академій наук і організацій, що віднесені до їх відання, що здійснюється на конкурентних засадах в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України для відчуження об'єктів державної власності, якщо відповідне майно не було приватизоване відповідно до Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна.

Земельного кодексу України, в частині виключення у абзаці третьому частини другої статті 149 слова «державних підприємств, установ, організацій Національної академії наук України, а також на вилучення земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності з постійного користування». Таке виключення передбачає вилучення за рішенням Кабінету Міністрів України земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності з постійного користування державних підприємств, установ, організацій Національної академії наук України, без її згоди.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України (далі - ГНЕУ) висловило зауваження та пропозиції до законопроекту, зокрема щодо наступного.

ГНЕУ зауважує, що у частині третій статті 5 Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» (далі у цьому пункті – Закон) (у редакції проекту) «укладення договорів, що передбачають використання майна, об'єктів, в тому числі земельних ділянок Національної академії наук України та національних галузевих академій наук, зокрема, що передбачають спорудження будівель, споруд, здійснення забудови таких земельних ділянок, добудови об'єктів незавершеного будівництва, реконструкцію будівель, споруд на таких земельних ділянках (якщо такі роботи проводяться не за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів), здійснюється виключно на конкурентних засадах шляхом проведення електронних аукціонів (торгів) в електронній торговій системі з урахуванням

особливостей та вимог, визначених законом» не зрозуміло про який саме договір і у межах якого титулу (документу) із передбачених у розділі III «Права на землю» Земельного кодексу України йдеться.

ГНЕУ зазначає, що якщо йдеться про «договір оренди», передбачений у частині 2 статті 2 Закону, згідно з яким «об'єкти майнового комплексу ... передаються «Національній академії наук України та національним галузевим академіям наук на ... речовому праві на чуже майно, передбаченому законом, та передаються ними організаціям, що віднесені до відання Національної академії наук України та до відання національних галузевих академій наук, за договором оренди», то у положенні, яке аналізується, про це зазначено не чітко та без дотримання законодавчої термінології відносно видів договорів.

Міністерство освіти і науки України (далі – МОН України) надало пропозиції та зауваження до законопроекту.

МОН України зазначає, що потребує додаткового опрацювання питання вилучення з абзацу третього частини другої статті 149 Земельного кодексу України слів «державних підприємств, установ, організацій Національної академії наук України», що передбачає вилучення земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності із постійного користування державних підприємств, установ, організацій, підпорядкованих Національній академії наук України, без її згоди.

МОН України акцентує увагу на тому, що вилучення земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності із постійного користування державних підприємств, установ, організацій, підпорядкованих Національній академії наук України, без її згоди поставить під загрозу довгострокові дослідження, призведе до втрати унікальних наукових результатів, які неможливо відновити, унеможливить виконання міжнародних зобов'язань і негативно вплине на імідж України у світі.

МОН України пропонує в рамках більш ґрунтовного опрацювання зазначеного питання, створити Робочу групу з розроблення Методики визначення необхідних площ для здійснення наукової діяльності, вирощування елітного насіннєвого матеріалу, потреб племінного поголів'я худоби у кормах, здійснення навчального процесу підприємств, установ, організацій, підпорядкованих Національній академії наук України та національним галузевим академіям наук, із залученням всіх зацікавлених сторін – народних депутатів України, представників Міністерства економіки, довілля та сільського господарства України, Міністерства освіти і науки України, Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій та широкого кола заінтересованих сторін з метою визначення об'єктивної оцінки необхідності вилучення таких земельних ділянок, а також прогнозування можливих ризиків та загроз для наукової сфери країни, її продовольчої безпеки і шляхів їх мінімізації.

Міністерство економіки, довілля та сільського господарства України повідомляє про відсутність пропозицій та зауважень до законопроекту.

Міністерство розвитку громад та територій України не підтримує законопроект, оскільки вважає його прийняття передчасним до прийняття Кабінетом Міністрів України стратегії приватизації об'єктів права державної власності. Законом України від 09.01.2025 № 4196-IX «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» внесено зміни до статті 5 Закону України «Про управління об'єктами державної власності», якими до повноважень Кабінету Міністрів України додано – «затверджує стратегію приватизації об'єктів права державної власності».

Міністерство фінансів України зазначає, що законопроект потребує доопрацювання з урахуванням висловлених зауважень.

Міністерство цифрової трансформації України повідомляє про відсутність пропозицій та зауважень до зазначеного проекту Закону.

Національна академія наук України (далі – НАН України) надала зауваження і пропозиції до законопроекту.

НАН України зазначає, що положення абзацу третього частини другої статті 149 Земельного кодексу України необхідно залишити в попередній редакції, оскільки їх виключення суперечить приписам абзацу 3 статті 5 Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» та частини п'ятої статті 7 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», відповідно до яких вилучення земельних ділянок Національної академії наук України та національних галузевих академій наук може здійснюватися лише за згодою Президії Національної академії наук України та президій національних галузевих академій наук відповідно до Земельного кодексу України, крім випадків, передбачених частиною другою статті 149 Земельного кодексу України. Отже, згідно із абзацом 3 статті 5 вказаного Закону земельні ділянки сільськогосподарського призначення, що належать Національній академії наук України, національним галузевим академіям наук, вилученню не підлягають.

НАН України наголошує, що Закон України «Про державно-приватне партнерство» втрачає свою чинність 31.10.2025, а тому видається нелогічним закладати положення у законопроекті, які на час можливого його прийняття можуть уже бути нечинними. Після цієї дати набирає чинності Закон України «Про публічно-приватне партнерство», а тому доцільно спиратися саме на його норми.

Національна академія аграрних наук України, Національна академія педагогічних наук України та Національна академія медичних наук України зазначають про відсутність пропозицій і зауважень до законопроекту.

Національна академія мистецтв України висловила зауваження та пропозиції до законопроекту, зокрема щодо:

уточнення терміна «договір користування майном» для уникнення подвійного тлумачення, оскільки не зрозуміло про який тип договору йдеться, чи про оренду, безоплатне користування, позичку, спільну діяльність тощо;

виключення (коригування) норми про обов'язкові аукціони для НАН України та національних галузевих академій наук України;

удосконалення редакції законопроекту з урахуванням автономії управління майном та специфіки діяльності національних галузевих академій наук.

Національна академія правових наук України (далі – НАПрН України) вважає, що законопроект потребує суттєвого доопрацювання, оскільки містить пропозиції, що мають ознаки правової невизначеності, не сприяє підвищенню ефективності управління об'єктами державної та комунальної власності з метою відновлення та економічного зростання України, спрямований лише на спрощення процедур приватизації та розширення об'єктів малої приватизації.

НАПрН України наголошує, що зміни до частини п'ятої статті 5 Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» формують правову невизначеність щодо повноважень Кабінету Міністрів України у частині формування актів щодо можливостей для часткового (послідовного) відчуження майна НАН України та національних галузевих академій наук України, без їх згоди.

Українська асоціація районних та обласних рад підтримує законопроект.

Асоціація міст України пропонує прийняти законопроект за основу з врахуванням зауваження (стосується уточнення, що спрямування коштів до фонду ліквідації наслідків збройної агресії стосується виключно приватизації об'єктів державної власності) під час підготовки законопроекту до другого читання.

Фонд державного майна України надав пропозиції та зауваження до законопроекту.

На засіданні підкомітету з питань науки та інновацій Комітету від 06.10.2025 було розглянуто законопроект реєстр. № 13620 та надані до нього експертні висновки, і прийнято рішення за результатами розгляду на засіданні Комітету з питань освіти, науки та інновацій рекомендувати Верховній Раді України повернути зазначений законопроект суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

Заслухавши інформацію голови підкомітету з питань науки та інновацій Комітету Колюха В.В., віцепрезидента Національної академії наук України Семиноженка В.П., народного депутата України – члена Комітету Кириленка І.Г., заступника Міністра економіки, довкілля та сільського господарства України Артеменко А.І. та обговоривши це питання, **Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій ухвалив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 3 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності управління об'єктами державної та комунальної власності з метою відновлення та економічного зростання України» (реєстр. № 13620 від 11.08.2025), поданий народним депутатом України Наталухою Д.А.

та іншими народними депутатами України, за результатами його розгляду в першому читанні повернути законопроект суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

2. Направити цей висновок, висновки Міністерства освіти і науки України, Національної академії наук України, Національної академії правових наук України, Національної академії мистецтв України до Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку, визначеного головним з підготовки цього законопроекту.

Голова Комітету

Сергій БАБАК